

neque, quæ scilicet non sit ex descendens in Filium vel
 Filiam nepotem vel neptem legitima assumptio, si perso-
 na, quæ assumitur, sit sui juris, & autoritate principis in
 potestatem & familiam adoptantis transierit, est adoptio
 perfecta, & appellatur arrogatio, quæ sola juxta plures
 cognationem legalem matrimonium irritantem indu-
 cit, si vero persona adhuc sub patriâ potestate existens
 autoritate inferioris Magistratûs assumatur, est adop-
 tio imperfecta, cognationem legalem matrimonium
 irritantem juxta eosdem non inducens. Hæc cognatio
 primitus à legibus Civilibus est inventa, ideoque nomen
 cognationis legalis contraxit, deindè per sacros Canones
 recepta & impedimentum dirimens matrimonii est fa-
 cta. Quod impedimentum in linea transversa cessat disso-
 lutâ adoptione, dicit enim Nicolaus P. in cap. un. de cog-
 nat leg. lib. 4. tit. 12. *Si qua per adoptionem mihi Soror esse
 coeperit, quamdiu durat adoptio, inter me & ipsam nup-
 tia consistere non possunt.*

DISPUTATIO L.

De Ultimis impedimentis Matrimonii.

QUESTIO I.

De Crimine & disparitate Cultûs?

DICO I. *Homicidium & adulterium in aliquo
 casu impediunt matrimonium contrahendum &
 dirimunt contractum. S. Th. in suppl. Q. 60. a. 2.
 ad 1.*

Explicatur Conclusio: Impedimentum criminis est
 scelerata conspiratio, quâ conjux adhuc vivente suâ
 comparte cum tertiâ personâ de matrimonio ineundo
 cum crimine aliquo conspirat, ob quam nefariam
 conspirationem Ecclesia conspirantes ad matrimonium
 in vicem contrahendum inhabiles reddit, ut hoc mo-
 do auferendo à delinquentibus spem matrimonii inter-
 se

se contrahendi illos à crimine deterreret, crimen hoc est quadruplex

Primò quando unus conjugum cum alio conspirat in mortem compartis ex hâc intentione, ut comparte peremptâ matrimonium invicem contrahant, tunc effectu secuto: hoc est: comparte occisâ: est impedimentum dirimens matrimonium inter illos homicidas conspirantes contrahendum, deficiente unâ conditione hic expressâ v. g. conspirationis vel intentionis &c. non est impedimentum dirimens. Unde ut secluso adulterio ob solum conjugicidium matrimonium dirimatur, debet vir & fœmina concurrere ad innocentis conjugis occisionem sive per se sive per alium sive physicè sive moraliter consulendo, laudando, approbando, igitur si vir solus occidat ex intentione aliam mulierem ducendi, quæ postea illam occisionem approbat, non est hoc impedimentum; cum mulier illa nec physica nec moralis causa sit occisionis. Deinde debet hanc conspirationem comitari intentio ducendi, si igitur ob aliam causam occiderint, sed post mortem prius voluntatem contrahendi matrimonii habuerint, etiam cessat hoc impedimentum. Denique debet mors ex tali machinatione & non ex alio accidenti v. g. imperitiâ medici, negligentia inservientium esse subsecuta.

Secundò quando unus conjugum commisso adulterio occidit compartem ex intentione perveniendi ad matrimonium cum adultero vel adulterâ, est impedimentum dirimens matrimonium conjugis occidentis compartem cum complice adulterii, debet autem adulterium ante occisionem actualem conjugis v. g. ante propinationem veneni, inflictionem lethalis vulneris, esse commissum, ut ita cædi præbeat causam; unde si vir præbeat uxori venenum, ut Ancillam non simul ad mortem ex hâc intentione concurrentem ducat, sed antequam uxor moriatur ex veneno, committat cum eâ-

dema

de
mi
aliu
sit
occid
T
com
rimo
plice
ment
matri
mach
pedi
& m
natu
miss
puri
plice
sion
con
teriu
matri
illo
Nisi
chinc
moni
supra
it. S
sturu
nec p
quam
deliq
mari
obitu
uxori
ll

dem Ancillâ adulterium, non est impedimentum criminis, sicut neque, si non ex ipsâ machinatione sed aliunde mors sequatur ut si mandatum de occidendo sit revocatum, & mandatarius hoc sciens nihilominus occidat.

Tertiò quando conjux adulter sive ante sive post commissum adulterium promittit & fidem dat de matrimonio post mortem conjugis contrahendo cum complice adulterii, est inter utrumque adulterium impedimentum dirimens, nempe ne ob promissionem factam matrimonii & acceptatam adulteri captent occasionem machinandi mortem alterius conjugis. Ad quod impedimentum incurrendum præter adulterium formale & materiale per copulam perfectam ad generationem naturalem sufficientem consummatum requiritur promissio seria & absoluta, aut per eventum conditionis purificata stante legitimo matrimonio facta & à complice adulterii acceptata, etiam sine reciproca repromissione, quæ cum adulterio sub eodem matrimonio concurrat, sive sequatur, sive præcedat ipsum adulterium: quia in cap. significasti 6. de eo qui duxit in matr. &c. lib. 4. tit. 7. indefinitè dicit Innoc. III. de illo, qui vivente primâ conjugè meretrici adhæsit: *Nisi alter eorum in mortem uxoris defunctæ fuerit machinatus, vel eâ vivente sibi fidem dederit de matrimonio contrahendo, legitimum judices matrimonium supra dictum & expressiùs Greg. IX. in cap. fin. eod. tit. Si quis uxore vivente fide datâ promissit aliam se ducturum, vel cum eâ de factò contraxit, si nec ante nec post (legitimâ ejus superstite) cognovit eandem: quamvis utrique ipsorum pro eo, quod in hoc graviter deliquerint, sit pœnitentia injungenda: non est tamen matrimonium, quod cum ea contraxit, post uxoris obitum dirimendum (videlicet si de novo post obitum uxoris legitimæ in illud consenserint) ceterum tolerari*

non debet, si prius vel postea, dum vixerit uxor ipsius, illam adulterio polluisset. Ex quo textu

Quartum crimen est, quando conjux adultera commisso adulterio insuper contrahere attentat cum adultero matrimonium de presenti, tunc statim nascitur inter eos impedimentum dirimens, ut deinde etiam mortuâ uxore adulteri & marito adulteræ matrimonium contrahere validè nequeant.

Q. 1. An infideles adulteri vel conjugicidæ hoc impedimentum contrahant, ut post conversionem matrimonium cum complicibus inire non possint?

R. Cum hoc impedimentum sit juris Ecclesiastici, si utraque pars sit infidelis, hoc impedimentum non contrahitur: infideles enim Ecclesiasticæ potestati non subsunt. Si verò complex sit fidelis, & altera pars infidelis, etiam post conversionem ad fidem, inter eos matrimonium non est validum ob contractum à fidei impedimentum criminis, qui est casus cap. laudabilem 1. de convers. infid. lib. 3. tit. 33.

Q. 2. An ad incurrendum impedimentum criminis requiratur cognitio, quod his criminibus inhabilitas ad matrimonium sit annexa?

R. Negativè: quia impedimenta dirimentia sunt inhabilitates quædam à jure Canonico ob bonum commune introductæ, quas proinde etiam invincibiliter ignorantes incurrunt, nec est ratio, quare exigatur notitia, cum non sint pænæ medicinales, quæ ad sui incurSIONem exigunt in delinquente non tantum notitiam de prohibitione actûs, sed etiam de annexione pænæ.

Q. 3. Qualiter obtinenda hujus impedimenti dispensatio?

R. Petens hujus impedimenti dispensationem, quam sine dubio Ecclesia concedere potest, debet exprimere, an sit impedimentum criminis ex conjugicidio

cidio, an ex solo adulterio cum promissione matrimo-
nii; in priore enim, si publicum sit, summus Pontifex
non solet dispensare, ne conjuges habentes spem di-
spensationis obtinendæ ansam arripiant machinandi
invicem mortem. Si sit occultum, dispensat quidem
sacra Pœnitentaria duntaxat pro foro conscientiæ, sed
difficulter & non nisi impositâ gravi Pœnitentiâ.

DICO 2. *Disparitas cultûs præcedens matrimo-
nium impedit, ne contrahi possit.* S. Th. in suppl. Q.
59. 2. 1. O.

Explicatur & probatur Conclusio: Quoad impedi-
menta matrimonii eadem est vis juris non scripti sive
consuetudinarii & scripti; atqui ex jure consuetudina-
rio post fidem sufficienter propagatam & infidelitatem
profligatam magis ac magis invalescente introductum
est, quod cultus disparitas, quæ est inter Baptizatum
& non Baptizatam matrimonium dirimat; ergo cul-
tus disparitas, si matrimonium præcedat, illud dirimit,
ut nequidem per conversionem ad fidem convalescat,
nisi novus ab utrâque parte ponatur consensus. Licet
autem jure naturali & divino regulariter talia matri-
monia sint illicita ob periculum perversionis in conju-
ge fideli, quod ex mutuo amore arctissimâque familia-
ritate oritur, ut pater in Salomone, cujus cor deprava-
tum est per mulieres, ut sequeretur Deos alienos.
Etiam ob difficultatem educandi prolem in verâ fide,
unde Apostolus præcipit 2. Cor. 6. v. 14. *Nolite ju-
gum ducere cum infidelibus*, attamen non nisi jure Ec-
clesiastico talia matrimonia invalida sunt. Unde Ec-
clesia in hoc impedimento potest dispensare, & ob in-
gentia bona, quæ ex tali matrimonio sperantur, li-
citè dispensatur, si absit periculum perversionis &
malæ educationis prolium.

Quoad matrimonia inter Catholicos & hæreticas
contracta certum est, quod sint valida, ut videtur

supponi in cap. decrevit 14. de hæret. in 6. lib. 5. tit. 2. cum nihil obstet valori talium matrimoniorum, attamen propter adjunctum periculum perversionis & malæ educationis liberorum, quod communiter, maximè si conjux Catholicæ fidei præmoriatur, subest, talia matrimonia regulariter sicut illicita: *Dixi regulariter*: quia si tale periculum absit, & aliquod bonum vel publicum vel privatum v. g. conversionis in parte hæreticâ speratur, licita fierent saltem accedente summi Pontificis licentiâ.

QUÆSTIO II.

De vi & ordine?

DUplex est vis, quæ infertur ad obtinendum consensum matrimonialem: altera moralis, quæ per gravis mali comminationem vel actualem inflictionem infertur, altera physica, quando vi rapitur fœmina vel vir in ordine ad contrahendum matrimonium.

DICO I. *Talis coactio metûs, qua cadit in constantem virum, tollit matrimonium & non alia.* S. Th. in suppl. Q. 47. a. 3. O.

Probatur: Ex cap. cum locum 14. de sponsal. lib. 4. tit. 1. in quo Alexander III. *Cum locum non habeat consensus, ubi metus vel coactio intervenit, necesse est, ut ubi assensus cujusque requiritur, coactionis materia repellatur, matrimonium autem solo consensu contrahitur, & ubi de ipso quaritur, plenâ debet securitate ille gaudere, cujus est animus indagandus, ne per timorem dicat sibi placere, quod odit, & sequatur exitus, qui de invitis solet nuptiis provenire.* Ex quibus verbis licet aliqui inferant matrimonium ex metu gravi contractum esse irritum de jure naturæ, eò, quod metus dicatur tollere consensum; attamen quia ea, quæ aguntur ex metu, sunt simpliciter voluntaria, licet sint involuntaria secundum quid, metus ex solo jure
Eccle-

Ecclesiastico matrimonium dirimit, textusque allegatus intelligi debet, quod talis consensus, qualem ad matrimonium validè contrahendum Ecclesia requirit, non habeat locum, si metus interveniat, neque omnis metus matrimonium irritat, *cum inter vim & vim sit differentia*, ut inquit Alex. III. in cap. de muliere 6. de sponsal. hinc ut metus dirimat matrimonium, has requirit condiciones: debet esse metus gravis injustè incussus ad extorquendum consensum matrimonii.

Primò debet esse metus gravis ità cap. veniens 15. cap. consultationi 28. de sponsal. cap. significavit 2. de eo, qui dux. in matr. &c. est autem metus gravis, quando timetur grave malum inferendum aut ipsi metuenti, aut personæ valdè conjunctæ: ut Patri, Matri, Uxori, Liberis, Fratribus &c. grave autem malum considerari potest vel absolutè respectu cujuslibet, quod nempe omnes homines habere solent pro gravi malo, & dicitur timor hujus mali absolutè cadens in constantem virum, qualis est metus mortis, mutilationis, servitutis, exilii, carceris &c. vel potest malum considerari respectivè ad certas personas, minus enim malum sufficit ad metum gravem in fœminâ, quam viro, metus igitur gravis sive absolutè sive respectivè irritat matrimonium juxtà cap. cum locum cit. de sponsal. econtra tamen si metus est simpliciter levis, aut metus purè reverentialis, ex quo nempe juvenis vel puella consentit in matrimonium v. g. ptopositum à parentibus tantum ideo, quia timent, ne recusando agant contra reverentiam debitam parentibus, non dirimit matrimonium. Cujus Ratio est: quia cum metus levis sit in potestate contrahentium, ideoque illum facilè contrahens repellere possit, si non repellat, satis liberè & perfectè ac sine coactione in matrimonium consentit. Dixi: Purè reverentialis: quia quando imperio parentum conjunctæ sunt minæ, quas paren-

tes solent exequi, vel addatur mala tractatio prolis, aut timeatur gravis & diuturna indignatio Patris vel alterius personæ, à quâ multum dependet fortuna v. g. Filix, & generaliter quodocunque præter metum, ne agatur contra reverentiam debitam, timetur aliquod aliud grave malum vel incommodum, quod solent personæ similis conditionis graviter apprehendere, est metus gravis efficiens valori matrimonii.

Secundò debet esse injustè incussus: nempe à tali qui nullam habet potestatem metum incutiendi; secus si metus justè incuteretur aut à iudice præcipiente sub pœnâ excommunicationis vel pœnâ capitis stupratori ducere defloratam: ut patet ex cap. ex litteris 10. de sponsal. in quo injungitur Episcopo ut injustè & contra suum Juramentum resilientem à sponsalibus moneat, & si non acquieverit monitis, Ecclesiasticâ censurâ compellat ad contrahendum matrimonium. Idem est si parentes non quidem privatam vindictam sed accusationem justam comminentur corruptori Filix & debitas pœnas viâ juris exigendas, nisi Filiam ducat, aut si privatus deneget aliquod obsequium charitatis, ad quod ex justitiâ non obligatur v. g. Medicus periculosè ægotantem non vult juvare, nisi promittat ducere suam Filiam: quia nec tunc metus injustè incutitur: cum ex justitiâ, ut supponitur, non sit obligatus Medicus mederi infirmo.

Tertiò debet esse incussus ad extorquendum consensum matrimonii sive cum certâ personâ sive etiam indefinite ad ducendam unam v. g. ex filiabus Titii, imò si Pater dicat absolute Filix: te exheredabo, nisi nupleris, metus irritat matrimonium, quia status matrimonialis debet esse absolute homini liber, adeoque etiam ille metus officit valori matrimonii, quo quis cogitur iniquè ad matrimonium generatim seu non determinando personam in particulari, aliud est si
injustè

injustè metus quidem incutiatur, non tamen ad extorquendum Matrimonium vel à causa naturali aut, ut alii dicunt, ab intrinseco, ut si quis in periculo mortis timens damnari vellet ducere concubinam, vel à causa libera aut, ut alii dicunt, ab extrinseco, ut si quis injustè incarceratus vel aliam injuriam patiens spontè eligat Matrimonium tanquam medium ad sui liberationem; validum erit Matrimonium. Cujus ratio desumitur indè: quòd talis metus, licet injustè incussus, non sit per se causa Matrimonii, sed merè per accidens est occasio tantum, quatenus occasione talis metùs injuriam patiens, ad se liberandum, ipsemet tale remedium Matrimonii eligit.

His conditionibus affectus metus si interveniat, Ecclesia congruenter Matrimonium irritum facit, tum quia metus tribus bonis Matrimonii videlicet bono Sacramenti prolis & fidei adversatur, non quòd absolutè stante metu obtineri non possint, sed quòd difficiliùs & non convenienter obtineantur: adversatur enim bono Sacramenti: in quantum non spontè contractum Matrimonium non aptè repræsenterat spontaneam conjunctionem Christi cum Ecclesia, prolis: in quantum non facile proles speranda est ex tali Matrimonio, in quo conjux conjugem abhorret, fidei: quia Matrimonia coacta difficiles solent habere exitus. Tum quia differentia est inter Matrimonium & alios contractus, quòd illi si ex metu injustè incusso sint facti, etsi sint validi, possunt tamen per exceptionem vel sententiam Judicis rescindi, & metum passus potest restitui in integrum, at verò Matrimonium mutuo consensu semel validè contractum, & maximè postquam est consummatum, rescindi nunquam potest, ideo necessè fuit & quasi ratio naturalis exigebat, ob gravissima in-

commoda, quæ ex hujusmodi coactis Matrimoniis sequi solent, ut Ecclesia constitutione Juris statim à principio vim vel metum faceret impedimentum dirimens Matrimonii, cum postea non sit locus remedii.

DICO 2. *Decernit sancta synodus, inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere Matrimonium* Con. Trid. Sess. 24. de reform. Matr. cap. 9. ubi profequitur: *quod si rapta à raptoře separata & in loco tuto & libero constituta: illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium & favorem præbentes sint ipso Jure excommunicati, ac perpetuò infames, omniumque dignitatum incapaces, & si clerici fuerint, de proprio gradu decidant, teneatur præterea raptor mulierem raptam sive eam uxorem duxerit sive non duxerit, decenter arbitrio Judicis dotare* hucusque Trid. loc. cit.

Ex quibus hoc impedimentum, quod olim in Ecclesia vigens, ut probant textus Can. de puellis 4. & Can. placuit 11. caus. XXXVI. Q. 2. sed postea abolitum est, ut constat ex cap. cum causam 6. & cap. accedens 7. de raptor. & c. lib. 5. tit. 17. à Con. Trid. reintroductum describitur: violenta abductio puellæ ex potestate parentum vel quasi parentum ad alium locum Matrimonii contrahendi causa.

Dicitur 1. Violenta abductio: quia debuit intercesse violentia sive physica per vim sive moralis per graves minas illata; ideoque si insciis parentibus vel tutoribus puella volens & consentiens abducatur, ita, ut nec violentia puellæ, nec ejusdem parentibus aut tutoribus sit illata, quamvis illis, sub quorum tutelâ est puella, aliqua injuria inferatur, non est raptus: quia raptus, ut rapina, violentiam indicat

Indicat, imò ut hoc impedimentum incurratur debet violentia esse illata ipsi puellæ abductæ, ità ut si raptor puellam consentientem ad abeundum cum violentiâ parentibus vel tutoribus illatâ ex domo paterna v. g. abducat, etsi adhuc in jure nominetur raptor, non tamen incurrit hoc impedimentum. *Ratio est* : quia præterquam quod odia sint restringenda, decretum Concilii Trid. non attendit, nisi ad libertatem Matrimonii ; hæc autem nullo modo læditur, quando puella liberrimè consentit in abductionem, esto reclamant parentes etiam violentiam passi, non enim libertas Matrimonii in filia, quam unicam intendit Tridentinum hoc impedimentum inducens, ullo modo dependet à voluntate parentum. *Dicitur 2.* Abductio puellæ: Concilium enim loquitur solum de raptu fœminarum, ideoque hoc impedimentum plures extendere nolunt ad raptum viri, nempe si fœmina virum rapiat Matrimonii causa, Matrimonium subsequutum cum raptrice validum esse volunt, quia Concil. expressè loquitur de raptoribus & non de raptricibus, nec solent leges statui de casibus rariis, quod autem mulier rapiat virum ad contrahendum Matrimonium rariis est. Opposita verò sententia fundatur in hac ratione : licet loquatur Concilium expressè de raptu fœminarum tanquam frequentiore, tamen per hoc non excludit raptum virorum, si talis contingat, igitur cum propter relationem, quam dicunt vir & mulier ad invicem, dispositum de viro etiam censeatur dispositum de fœmina, ut patet in crimine adulterii & conjugicidii : videtur etiam impedimentum raptus extendi ad fœminas rapientes viros. *Dicitur 3.* Ad contrahendum Matrimonium : nam si violenter abducatur fœmina solum ad explendam libidinem, sine ordine ad Matrimo-

monium, etsi reverà adhuc sit raptus quoad culpam non tamen juxtà multorum sensum est impedimentum dirimens Matrimonium. *Ratio est*: tum quod impedimenta Matrimonii velud odiosa, in dubio sunt restringenda; tum quia Concilium eo decreto nihil intendit, nisi libertati Matrimonii consulere; ergo agit de solo raptu & violenta abductione puellæ ad contrahendum Matrimonium.

DICO 3. *Quod ordo sacer . . . impediat Matrimonium ex constitutione Ecclesie habet S. Th. in suppl. Q. 53. A. 3. O. Ità definitum est à Trid. Sess. 24. Can. 9. ex quo ulterius*

Probatur: eodem Jure Matrimonium à sacro ordine impeditur non tantum ne licitè, sed etiam ne validè iniri possit, quo Jure sacris ordinibus est annexus cælibatus, sed cælibatus annexus est sacris ordinibus Jure ecclesiastico, cum etiam sacerdotio non repugnet Matrimonium, nec ullum Juris divini in lege novà præceptum detur, per quod eidem annexatur cælibatus, ergo irritatio provenit ex lege ecclesiastica irritante vel immediate, si quis in Ecclesia latina susciperet ordinem sacrum & expressè non vellet vovere aut se obligare ad castitatem, talis enim validè ordinaretur & impedimentum dirimens Matrimonium contraheret, & tamen nullum votum nec ex- nec implicitè emitteret: cum votum cum animo expresso non vovendi subsistere nequeat. Talis igitur secluso voto obligaretur vi ordinis ex lege ecclesiasticâ ad cælibatum & inhabilitaretur ad validè contrahendum Matrimonium. Quod si verò secundum ritum Ecclesiæ latinæ ordinem sacrum suscipit, vis irritandi Matrimonium est annexa voto solemnii juxtà cap. un. de de voto & vot. redempt. in 6. in quo declarat Bonif. VIII *illud votum debere dici solemne, quantum ad post contractum Matrimonium*

DE ULTIMIS IMPEDIMENTIS MATRIMONII. 585
nimm dirimendum, quod solemnizatum fuerit per sus-
ceptionem sacri ordinis, Videantur dicta Disput.
XLIII. Q. 2.

Obj. Ecclesia irritans Matrimonia clericorum
contrariatur Apostolo 1. Timot. 3. dicenti, Episcopum
debere esse unius uxoris virum & cap. 4. annume-
ranti Spiritum prohibentium nubere Spiritibus er-
roris; etiam adversatur exemplo Apostolorum, quo-
rum clerici sunt successores & debent esse imitato-
res, de Apostolis enim, quod habuerint uxores, in-
sinuat textus 1. Cor. 9. *nunquid non habemus potesta-
tem mulierem sororem circumducendi sicut & ceteri
Apostoli.*

R. ad 1. Quod verbis illis nequaquam voluerit
Apostolus, ut Episcopus esset uxoratus, sed tantum
ut esset monogamus, non verò bigamus, ut sensus
sit; ad episcopatum non esse promovendum illum,
qui pluribus Matrimonio junctus fuit.

Ad 2. Ecclesia non damnat nuptias tanquam per
se malas, qualiter Hæretici ab Apostolo prænuntiati
illas velut inventum Diaboli damnarunt, sed tan-
tum supposito, quod aliquis liberè susceperit
sacros ordines, eidem interdicit & impossibile red-
dit Matrimonium, ut liberiùs & cum majore puri-
tate ministerium sacrum obeat. Ità plura supposita
certâ qualitate fiunt illicita, quæ absolutè & secun-
dum se licita sunt.

Ad 3. Falsum est Apostolos post apostolatam sus-
ceptum uxoribus, si quas habuissent, adhæsisse,
sed de solo S. Petro constat uxoratum fuisse, ipsum
verò simul cum aliis rebus uxorem reliquisse colligi-
gitur ex cap. 19. Matth. in quo illis verbis S. Petri:
ecce nos reliquimus omnia subjunxit Christus: *omnis
qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut
patrem aut matrem aut uxorem &c.* S. Paulus loc.
cit.

cit. non loquitur de uxoribus, sed de piis mulieribus, quæ quorundam Apostolorum erant comites in munere prædicandi, ut ipsis vitæ necessaria ministrarent, sicut & Luc. 8. Christum aliquæ mulieres sequebantur, quæ ministrabant ei de facultatibus suis.

QUÆSTIO III.

De ligamine & honestate.

DICO I. *Qui uni matrimonio junctus est, non potest alteri conjungi & sic est ligamen matrimonii*
S. Th. in suppl. Q. 50. A. 1. O.

Probat ex iis, quæ suprâ tum de unitate, tum de indissolubilitate matrimonii dicta sunt: cum enim matrimonium ex natura rei sit conjunctio unius cum unâ indissolubilis, quamdiu quis matrimonialiter est conjunctus uni, nequit conjungi alteri; verum, dissoluto matrimonio primo non tantum validè sed etiam per se loquendo licitè non tantum secundum sed & tertium matrimonium iniri potest etiam intrâ annum luctûs.

Non obstat prohibitio juris Civilis, ex quo vidua intrâ annum luctûs ad secundas nuptias transiens fit infamis, fit incapax cujuslibet hæreditatis, legati, fideicommissi aliorumque per ultimam voluntatem relictorum, nemini ab intestato ultrâ tertium gradum succedere potest, privatur omnibus à priore viro relictis tam quoad proprietatem, quam quoad usumfructum. Non potest ultrâ tertiam partem bonorum in secundum maritum titulo lucrativo transferre etiam non existentibus ex priore matrimonio Liberis. Prout hæc disponuntur in L. 1. & 2. C. de secund. nupt. lib. 5. tit. 9. has enim pœnas & prohibitionem sustulit Jus Canonicum Cap. 4. & 5. de secund. nupt. Lib. 4. tit. 21. In quibus Capitulis, licet expressa mentio fiat

de

de sola infamia, attamen ob libertatem matrimonii omnes pœnæ enumeratæ sunt sublatae; beneficia tamen & favores prioris matrimonii Liberis attributos in casu secundi matrimonii Jus Canonicum non sustulit; hinc mulier ad secunda vota transiens amittit proprietatem omnium bonorum, quæ liberaliter à Coniuge defuncto acquisivit L. fœminæ 3. C. de secund. nupt. non potest secundo marito plus in dotem dare vel alio titulo relinquere, quam dederit uni ex filiis prioris matrimonii L. hâc edictali 6. L. cum apertissimè 10. eod. tit. amittit Liberorum tutelam, cum aliàs defuncto patre eorum sit tutrix, auth. Sacramentum. Cod. quando mulier tut. off. fungi potest Lib. 5. tit. 35. imò etiam proles aliàs apud matrem viduam educandæ contractis secundis nuptiis alibi pro educatione collocari possunt. L. 1. Cod. ubi pupilli educ. deb. Lib. 5. tit. 49. denique amittit privilegia honoris & immunitatis habitatione prioris matrimonii. Sed ut omni jure licitè secundum matrimonium contrahatur, non sufficit opinio probabilis de morte prioris Conjugis, sed requiritur notitia moraliter certa ex Cap. Dominus 2. de secund. nupt. Quamdiu enim caret tali notitiâ moraliter certâ, exponitur secundum matrimonium periculo nullitatis ob impedimentum ligaminis, quam notitiam moraliter certam facit testimonium Parochi aut alterius personæ publicæ; duorum testium de visu aut de præsentia in sepultura; Confessarii, qui Coniugi in extremis assistit, aut si cum uno teste de visu aut pluribus de auditu concurrant alia adminicula v.g. quod fuerit in navi naufragium passâ, in acie, in loco peste infecto &c. Ex quibus prudenti Judicis Ecclesiastici arbitrio hæc certitudo desumenda est.

Q. 1. Quid si contracto bonâ fide secundo matrimonio superveniat dubium, opinio vel notitia certa de vita prioris Conjugis?

R. 1. Si matrimonio bonâ fide contracto superveniat dubium, quod post diligentem inquisitionem utraque vel una Pars non potest deponere, potest non obstante dubio speculativo petere & reddere debitum: quia in dubio possessioni bonâ fide cœptæ superveniente melior est conditio possidentis; *Dixi*: in dubio superveniente: quia si cum dubio sit contractum matrimonium, eo non deposito dubitans debitum non potest petere, licet si alter fuerit in bonâ fide, teneatur eidem reddere.

2. Si superveniat probabilis opinio v g. quia vir fide dignus testatur, quod Conjux adhuc sit superstes, cui nihil opponi potest, quod fidem enervet, hæc opinio impedit licitam petitionem, sed non redditionem faciendam alteri in bona fide existenti ex Cap. inquisitioni 44. de sent. excom. Lib. 5. tit. 39. *Cum conscientia pulsat animum ex credulitate probabili & discretâ, quamvis non evidenti & manifestâ, debitum quidem reddere potest, sed postulare non debet, ne in alterutro, vel contrâ legem Conjugii vel contrâ iudicium conscientia committat offensam.*

3. Si verò matrimonio etiam optimâ fide contracto superveniat notitia certa de vita prioris Conjugis, nec petere nec reddere debitum potest habens talem notitiam, licet illam in foro externo probare non possit: quia est intrinsecè malum cognoscere non suum vel non suam, quod ob nullius mali imminentis timorem licitum fieri potest.

Q. 2. An secundæ nuptiæ sint benedicendæ?

Respondet Urbanus III. in Cap. 3. de secund. Nupt. *vir vel mulier ad bigamiam transiens non debet à Presbytero benedici: quia cum aliâ vice benedicti sint, eorum benedictio iterari non debet.* Attamen si sit secundum matrimonium ex parte viri contrahentis cum virgine, hic rigor de consuetudine non servatur, sed

nuptiæ

nuptiæ benedicuntur. deinde in Cap. Capellanum 1. de secund. nupt. dicitur Capellanus ob benedictionem secundarum nuptiarum ab officio & beneficio suspensus ad Sedem Apostolicam mittendus; attamen consent interpretes hanc pœnam fuisse inflictam non ob solam benedictionem, sed vel quia sine licentia proprii Parochi alienos Parochianos benedixit, vel quia non habitâ sufficienti notitiâ de morte prioris Conjugis ad solemnitatem hanc processit.

DICO 2. *Propter nimiam propinquitatem ponitur... publicæ honestatis iustitia, in quâ est propinquitatis duarum personarum ratione tertiæ per sponsalia junctæ* S. Th. in suppl. Q. 50. A. 1. O.

Explicatur: impedimentum publicæ honestatis est propinquitatis orta ex sponsalibus vel matrimonio rato inter sponsum ex una parte & consanguineos sponsæ ex altera parte & vice versa. Oritur hoc impedimentum ex sponsalibus sive publicis sive occultis, cum nullus sit textus restringens ad sponsalia publica, & ure Ecclesiastico dirimit matrimonium contrahendum, prout liquet ex Cap. Juvenis 3. Cap. ad audientiam 4. Cap. sponsam 8. de sponsal. Cap. un. eod. tit. in 6. & Cap. litteras 4. de desponsat. impub. Lib. 4. tit. 2. dicitur autem publicæ honestatis, quia parum honestum visum fuit Ecclesiæ, ut ii, qui matrimonium fide datâ sibi invicem promiserunt, & maximè qui de præsentibus contraxerunt, deinceps cum alterius consanguineis matrimonium publicè contrahant. Oriebatur hoc impedimentum de jure antiquo ex sponsalibus etiam invalidis, si non essent invalida ob defectum consensus aut conditionata, ut dicitur in cap. un. de sponsal. in 6.

Verum Concil. Trident. sess. 24. de reform. Cap. 3. ita: *iustitia publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quâcunque ratione valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit, ubi autem valida fuerint, pri-*

*mutuo gradum non excedant; quibus verbis in duobus
jus antiquum corrigitur: imprimis ut ex solis spon-
salibus validis oriatur hoc impedimentum, deinde ut
si essent sponsalia de futuro, non excederet primum
gradum, cum olim protenderet se usque ad quar-
tum gradum.*

Sed quoad matrimonium ratum nihil sacra Synodus
immutavit, ut declaravit S. Pius V. in constitut.
ad Romanum 62. tom. 2. Bullar. Cherub. in qua ita:
*motu proprio autoritate Apostolicâ tenore presentium
declaramus & definimus, decretum Concilii hujusmo-
di omninò intelligendum esse & procedere in sponsalibus
de futuro duntaxat non autem in matrimonio sic, ut
presertur, contracto, sed in eo durare adhuc impedi-
mentum in omnibus illis casibus & gradibus, quibus
de jure veteri ante predictum decretum Concilii intro-
ductum erat. Et ita ab omnibus judicari debere man-
damus, atque statuimus, unde adhuc ex matrimo-
nio rato non consummato oritur hoc impedimentum
publicæ honestatis usque ad quartum gradum inclusivè
sive fuerit matrimonium validum sive invalidum, præ-
terquam si fuisset invalidum ex defectu consensûs, ut
si matrimonium fuisset contractum cum errore perso-
næ, cum ignorantia qualitatis servilis, ex metu gravi,
ante plenum usum rationis.*

Q. I. An hoc impedimentum remaneat dissolutis
mutuo consensu sponsalibus?

R. Affirmativè ut videtur colligi ex Cap. accessit
5. de desponsat. impub. Lib. 4. tit. 2. in quo rescribit
Alex. III. *Sanè si prefata puella ante desponsationem sep-
timum annum compleverat, licet predictus vir à des-
ponsatione ipsius puella ipso iure fuerit absolutus, cum
ea in eum consentire noluerit: inhonestum tamen vi-
detur, ut matrem ejus habeat, cujus filia fuit sibi
desponsata. Ratio est: quia si semel fuerint valida*

spon-

sponsalia, jam ortum fuit impedimentum publicæ honestatis, quod remanet non minus dissolutis sponsalibus mutuo consensu ac per mortem unius ex desponsatis. Pro hac sententia refertur declaratio S. Congreg. ab Alexandro VII. approbata.

Q. 2. An ex matrimonio rato ob præcedentia sponsalia invalido oriatur impedimentum publicæ honestatis v.g. si Cajus contractis cum Berthâ sponsalibus de futuro cum sorore Berthæ de facto contrahat matrimonium?

R. Negativè arg. Cap. un. de sponsal. in 6. ibi: *ille, qui sponsalia pure ac determinatè cum aliquâ muliere contraxit & postmodum cum secundâ prioris consanguineâ idem fecit, ex priorum sponsaliorum vigore (quibus per publicæ honestatis justitiam ex secundis sponsalibus subsequatam minimè derogatur) ad matrimonium contrahendum cum primâ remanet obligatus.* Ex solo ergò matrimonio invalido non impeditur ducere primam, nisi secundam carnaliter cognovisset, tunc enim ob supervenientem affinitatem neutram posset ducere videatur Gl. in cit. Cap. v. derogatur.

QUÆSTIO IV.

De affinitate & impotentiâ.

Suppono: affinitas est propinquitas Personarum ex copula carnali proveniens omni carens Parentelâ itâ eam describit S. Th. hic Q. 55. A. 3. in arg. sed contrâ. *Dicitur: propinquitas, quia ex conjunctione viri ad mulierem consanguinei mulieris fiunt affines viro & consanguinei viri fiunt affines uxori carnaliter cognitæ, non autem consanguinei Personæ cognoscantis fiunt affines consanguineis Personæ cognitæ nec hodie affinitas parit affinitatem; Dicitur: omni carens parentelâ videlicet per se & quatenus talis est:*

III. Partis Theol. Schol. suppl.

Pp

cum

cum aliàs per accidens idem possit esse consanguineus
& affinis.

DICO I. *Affinitas precedens matrimonium impedit contrahendum & dirimit contractum* S. Th. suppl. Q. 55. A. 6. O.

Explicatur Conclusio : affinitas solum primi generis, si ex copula matrimoniali sit orta, est impedimentum dirimens matrimonium inter affines usque ad quartum gradum inclusivè, ut constat ex Cap. non debet 8. de consang. & affin. Lib. 4. tit. 14. si ex copula fornicaria sit orta, est impedimentum dirimens matrimonium usque ad secundum gradum inclusivè, idque ex solo jure Ecclesiastico Trid. sess. 24. de reform. matr. Cap. 4. præterquam in primo gradu lineæ rectæ: quia matrimonium v.g. inter vitricum & privignam sive uxoris filiam, inter socerum & nurum sive filii uxorem videtur jure naturali repugnare, ut colligitur ex Apostolo 1. Corinth. 5. *Omnino auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec intergentes, ita ut uxorem Patris sui quis habeat.* Et *Ratio est*: quia affines in primo gradu lineæ rectæ, licet non sint veri Parentes & Liberi, attamen cum ascendente sint loco Parentum, descendentes ascendentibus magnam debent reverentiam, cui videtur ex ipsâ naturâ rei repugnare vinculum indissolubile matrimonii ordinatum ad actum conjugalem. Si verò proveniat affinitus ex copula illicita, talem reverentiam non exigit: cum non inclinetur filius naturaliter ad exhibendam reverentiam mulieri, quam Pater extrâ matrimonium cognovit, neque tales copulæ solent parere amicitias sed potius odia; quod etiam in lineâ transversa affinitas non dirimat matrimonium ex jure naturali, probatur ex eo, quod in veteri testamento Jacob simul junctus sit duabus sororibus Gen. 29. & Gen. 37. Thamar ex voluntate Judæ Patriarchæ duobus

bus successivè fratribus nupsit. Etiam Innoc III. in Cap. fin. de divort. cum conversis ad fidem dispensavit, ut matrimoniis contractis cum relictis fratrura utantur, de cætero tantum tales copulationes prohibens, quæ dispensatio concedi non potuisset, si matrimonium inter affines primi gradûs lineæ transversæ esset irritum jure naturæ.

Obj. Etiam matrimonium inter affines primi gradus videtur esse invalidum solo jure positivo: quia nec repugnat primario fini, qui est generatio prolis, nec secundo fini, qui est remedium concupiscentiæ.

R. Negando ass. ad probationem dicendum: licet generatio prolis & remedium concupiscentiæ absolute per matrimonium inter illos affines haberi possit; quia tamen non potest haberi salvâ subjectione & reverentiâ, quam dictante lumine naturæ debet privignus Novercæ, privigna vitrico, nurus socero & generi socru, hinc tale matrimonium est invalidum jure naturæ.

Q. 1. Quid si affinitas superveniat matrimonio?

R. Affinitas superveniens matrimonio per hoc, quod cognoscat maritus consanguineam uxoris & uxor cognoscat à consanguineo marito, non quidem dissolvit matrimonium, attamen Conjux incestuosus, non potest licitè petere debitum Conjugale, licet teneatur reddere Conjugi innocenti ex Cap. discretionem 6. Cap. tuæ fraternitatis 10. Cap. Jordanæ 11. de eo, qui cogn. &c. lib. 4. tit. 13. nisi dispensetur ab Ordinario pro foro externo, à privilegiatis Confessariis pro foro interno, vi Concilii Trident. hoc non extenditur ultra secundum gradum.

Q. 2. Qualiter obtinenda dispensatio in gradibus tum consanguinitatis tum affinitatis dispensabilibus?

R. 1. Petens dispensationem in impedimento consan-

guinitatis vel affinitatis, si sint in inæquali gradu debet majorem ex parte unius propinquitatem exprimere v.g. Titius volens ducere suam materteram vel relictam patruum debet in supplicatione, ne dispensatio sit obreptitia, exprimere, quod Persona, cum qua intendit contrahere, sit consanguinea vel affinis inter primum & secundum gradum ex declaratione S. Pii V. licet enim in linea inæquali gradus consanguinitatis vel affinitatis desumatur à Personâ, quæ est remotior à stipite, attamen solet difficilius dispensari, quando ex una parte consanguinitas vel affinitas attingit gradum propinquiorem.

2. Si affinitas vel consanguinitas descendat ex duplici capite, illudque exprimi debet v.g. Titius vult ducere consanguineam & ex lineâ paternâ & ex lineâ maternâ, vel Cajus, qui peccavit cum tribus fororibus carnaliter, unam ex illis vult ducere, debet explicare, quod ex duplici capite sit illi Personæ affinis.

3. In Germania solent Episcopi vel legati Pontificii speciale habere indultum, ut dispensent in tertio & quarto gradu consanguinitatis & affinitatis simplici & mixto cum pauperibus (scilicet labore manuum victum quærentibus) Catholicis, quare illo casu non est necessarium ad Curiam Romanam recurrere; aliàs si recursus ad Curiam Romanam sit necessarius distinguendum est: an impedimentum sit publicum vel ad forum contentiosum deductum, timeaturve, ne publicetur; vel an sit occultum, in primo casu petenda est dispensatio in dataria non absque sumptibus. In secundo casu obtinetur dispensatio sine sumptibus in pœnitentiaria, sed hæc non prodest nisi pro foro interno, unde si impedimentum publicetur, non obstante tali dispensatione potest Ordinarius Conjuges separare, donec novam in datariâ dispensationem obtinuerint.

Q. 3. Quæ sit regula agnoscendi gradus affinitatis & quousque duret?

R. 1. Pro agnoscenda affinitate hæc unica datur regula generaliter: solus vir carnaliter cognoscens fœminam sit affinis omnibus consanguineis fœminæ carnaliter cognitæ in eodem gradu, quo sunt ejus consanguinei; & econtrâ sola fœmina carnaliter cognita sit affinis omnibus consanguineis viri in eodem gradu, in quo sunt consanguinei viri.

2. Impedimentum hoc semel ortum est perpetuum mortuâ licet personâ, ratione cujus ortum est; si igitur quærat an & qualis sit affinitas inter duos, interrogandum est: An unus illorum fuerit in matrimonio vel extrâ matrimonium carnaliter peccaverit, si neutrum, nequeunt esse affines, si alterutrum, ulterius inquirendum: an & in quo gradu persona carnaliter cognita sit alteri consanguinea, & habetur affinitas in eodem gradu cum altero.

DICO 2. *Impotentia coeundi... vel est temporalis, cui potest subveniri remedio medicina vel processu ætatis & tunc non solvit matrimonium: vel est perpetua, & tunc solvit matrimonium.* S. Th. in suppl. Q. 58. A. 1. O.

Ratio est: quia contractus matrimonialis essentialiter includit obligationem dandi alteri corpus suum ad usum in Ordine ad actum conjugalem; atqui inhabilis ad solvendam hanc obligationem est etiam inhabilis ad contrahendum; ergo perpetua impotentia ad actum matrimoniale irritat matrimonium non tantum jure Ecclesiastico, sed etiam jure divino & naturali: est enim de Jure naturæ, quod non possit tradi potestas in corpus ad actum impossibilem. Debet tamen esse imprimis impotentia perpetua, quæ scilicet neque successu temporis nec modo naturali & licito, nec sine corporis gravi periculo tolli valeat.

Deinde debet esse antecedens Matrimonium contractum : obligatio enim ab initio legitimè contracta non dissolvitur, quamvis veniat ad eum casum à quo incipere non petuisset, sicut nec affinitas, nec aliud impedimentum Matrimonio ex post superveniens illud annullare potest.

Est autem hæc impotentia perpetua duplex alia est absoluta, quâ quis ineptus est ad actum conjugalem cum quâcunque exercendum & talis irritat matrimonium respectu omnium, alia est respectiva, per quam aliquis respectu hujus personæ, cum quâ contractum vel contrahendum est matrimonium, ad actum conjugalem est impotens, quæ si sit perpetua impedit matrimonium cum determinatâ tantum personâ. Porro si constet de perpetuitate impedimenti, statim separandi sunt putativi conjuges, nisi sine periculo animæ possint & velint cohabitare ut Frater & Soror. Si verò dubium sit, an impedimentum sit temporale vel perpetuum, conceditur conjugibus triennium, quo cohabitent, & bonâ fide operam dent matrimonio consummando, quo elapso, si matrimonium consummatum non fuerit, Ecclesia judicat, impotentiam esse perpetuam, conceditque alteri conjugi facultatem novum cum alterâ matrimonium contrahendi, si postea appareat Ecclesiam errâsse & virum v. g. vel eandem vel alteram mulierem cognovisse, matrimonium redintegratur itâ cap. laudabilem 5. de frig. & malef. lib. 4. tit. 15. ex hoc capite impotentia processit meritò declaratio Sixti V. matrimonia Eunuchorum esse irrita, facta Episcopo novariensi tunc hispaniarum legato, his verbis: *Eidem fraternitati tuae per presentes committimus & mandamus ut conjugia per dictos & alios quoscunque Eunuchos & spadones utroque teste carentes cum quibusvis mulieribus defectum prædictum sive ignorantibus sive etiam scientibus contrahi prohibeas.*

eosque ad matrimonia quomodocunque contrahenda inhabiles auctoritate nostrâ declares & tam locorum ornariis, ne huiusmodi conjunctiones de cetero fieri quoquo modo permittant, interdicas, quam eos etiam, qui sic de facto matrimonium contraxerunt, separari cures, & matrimonia sic de facto contracta nulla, irrita & invalida esse decernas.

Q. Quomodo & qualiter ob impedimenta matrimonium vel prohibendum vel nullum sit declarandum?

R. I. Quando agitur de matrimonio contrahendo sufficiunt semiplenæ probationes v. g. unus testis, fama publica, aliqua indicia fundantia prudentem præsumptionem, quando verò agitur de matrimonio præsumptivè valido dissolvendo, requiruntur probationes plenæ v. g. per duos testes omni exceptione majores: aliàs semper standum est pro valore matrimonii; possunt autem hæ probationes recipi & sententia nullitatis ferri etiam alterâ parte contumaciter absente & lite nondum contestatâ, ne alteri conjugi detur occasio peccandi & contumaciter absens ex suâ contumaciâ reportet commodum.

2. Quando agitur de solo præjudicio conjugum si v. g. matrimonium sit nullum ob impotentiam antecedentem perpetuam, vel ob metum aut errorem, quem cognoverunt intervenisse, soli conjuges volentes opponere tale impedimentum audiendi sunt, quippe tali impedimento vel renuntiare vel remedium adhibere possunt liberum consensum scienter renovando. In aliis verò impedimentis, quibus conjuges renuntiare non possunt, alii testes adhibendi sunt & quidem in impedimentis consanguinitatis, affinitatis vel publicæ honestatis parentes & alii cognati admittuntur ante extraneos: quia in illis præsumuntur meliorem habere informationem. Quoad reliqua impedimenta om-

nes promiscuè in testes adhiberi possunt, modo non præsumantur accusare spe turpis quæstûs: cum non sit malitiis hominum indulgendum cap. significante 5. de his qui matr. accus. poss. &c. lib. 4. tit. 18. unde tam denuntiator impedimenti quam testis jurare debet, quod non pretio conductus, nec odio vel amore ductus impedimentum denuntiet, sed purè ideò quia credit revera tale impedimentum subesse. Videatur Can. 5. & 8. Cauf. XXXV. Q. 6.

DISPUTATIO LI.

De statu & apparitionibus post mortem.

Aliam post hanc superesse vitam, nec hominum conditionem per mortem totaliter desinere, nisi tantum ad tempus, quantum ad Corpus attinet, fides Catholica docet, proinde novam & immutabilem vivendi rationem inchoat anima à corpore separata; quia verò ordinariam cum viventibus communicationem animæ defunctorum non continuant, interim pluries vivis in assumptis vel propriis vel alienis sive ope Dæmonum sive ope Angelorum efformatis corporibus apparuisse leguntur, hinc de statu & apparitionibus animarum in hâc disputatione agitur, ut sciatur quid de hisce apparitionibus sentiendum sit: omnes enim apparitiones falsas vel imaginarias esse nimis temerarium foret asserere, econtrâ quascunque apparitiones veras esse qui judicaret, levitatis argui posset. Igitur cum ipsa sacra scriptura testetur in monte Thabor Eliam & Moysen cum Christo Apostolis apparuisse; multaque Sanctorum post mortem vivis apparentium exempla à fide dignissimis scriptoribus referantur, imò & animas damnatorum & purgatorio igne detentas inter homines visas in corporibus probati asseverent scriptores, eas apparitiones non temerè negare sed expendere oportet.

QUÆ.